

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНИНА КРАЇНИ ТА СВІТУ

Освітня програма Соціальна педагогіка

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “27” серпня 2021р.

м. Івано-Франківськ – 2021р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи формування громадянина країни та світу
Освітня програма	Соціальна педагогіка
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс/семестр	3/6
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи формування громадянина країни та світу» є формування у студентів системи знань про громадську культуру, цінності, принципи формування громадської культури в дітей шкільного віку, їх правових засад, використання ресурсів для їх розвитку, стратегій і тактик діяльності соціальних педагогів у процесі розвитку громадянина.

Завдання курсу спрямовані на:

- оволодіння студентами знаннями сутності «громадянин», «громадська культура», «громадянські цінності» та «громадське виховання» організаційних основ соціальної педагогічної роботи в освітніх установах з дітьми;
- формування вмінь використовувати методи та форми соціальної педагогічної роботи під час процесу формування громадянина країни і світу, створення основних ціннісно-світоглядних установ школярів.

Компетентності

I - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК-15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК-4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

СК-7. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

СК-9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси різних категорій дітей та молоді та їх сімей.

СК-11. Здатність до надання допомоги та підтримки дітям та молоді а також їх сім'ям із врахуванням індивідуальних потреб, вікових відмінностей, тендерних, етнічних та інших особливостей.

СК-12. Здатність ініціювати соціальні зміни, які сприяють адаптації та соціалізації дітей та молоді у сучасному суспільстві.

СК-15. Здатність взаємодіяти з дітьми та молоддю, представниками різних професійних груп та громад.

СК-16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

Програмні результати навчання

РН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

РН 8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

РН 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

РН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Теоретико-методологічні підходи до процесу формування громадянства країни та світу	Здійснити аналіз державних документів про формування громадянської культури особистості. Окреслити етапи становлення поняття «громадянська культура» у гуманітарних науках. Проаналізувати використання системного підходу у побудові концепції особистісного розвитку в творах відомих педагогів сучасності. Визначити основні показники громадянської культури особистості школяра. Усвідомлювати необхідність забезпечення цілісного підходу у формуванні громадянської культури школярів.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорити на семінарі, дати відповіді на запитання.
2.	Психолого-педагогічна характеристика процесу формування громадянина країни та світу	Здійснити аналіз динамічного процесу розвитку інтегративних якостей громадянськості на рівні трьох підсистем цілісної системи громадянської культури школярів. Охарактеризувати психолого-педагогічний процес формування громадянина країни та світу. Усвідомити необхідність формування загальнолюдських громадянських цінностей як основи суспільного розвитку всіх країн.	Опрацювати відповідні наукові джерела, дати відповіді на запитання.

3.	Громадянські цінності в системі громадянської культури особи	Розуміти основні ціннісно-світоглядні установки школярів. Уміти формувати громадянські цінності школярів у повсякденній роботі соціального педагога. Усвідомлювати функції мотиваційної діяльності: оціночна, спонукальна, виправдально-захисна, прогностична. Вміти управляти процесом формування елементів громадянської культури особи.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорити на семінарі, дати відповіді на запитання.
4.	Організація системи суб'єктивних відносин в умовах формування громадянина	Розуміти взаємозалежність понять "громадянське виховання" та "національне виховання". Знати основні теоретичні положення про всебічний, цілісний розвиток особистості. Уміти виділяти основні типи включення школярів у суб'єктивні відносини та основні рівні сформованості громадянської культури особистості. Вміти організувати систему суб'єктивних відносин для формування громадянина країни та світу.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорити на семінарі, дати відповіді на запитання.
5.	Організація різних типів роботи школярів з метою формування в них громадянської культури	Вміти організовувати навчальну, ігрову, трудову, художню, спортивну, творчу, громадську роботу школярів з метою формування в них громадянської культури. Здійснювати аналіз ситуацій зіставлення умов суспільного блага до громадянської поведінки особистості з реаліями задоволення основних життєво необхідних особистісних потреб. Вміти надавати характеристику ідеалів, цінностей громадянської поведінки особистості школяра. Застосовувати ефективні форми і методи формування громадянської поведінки школярів. Враховувати вимоги до проведення уроків громадянськості.	Опрацювати відповідні наукові джерела, дати відповіді на запитання.

6.	Використання педагогічних надбань минулого в розробці та практичній реалізації формування громадянина країни та світу	Здійснювати аналіз навчальної літератури з питань формування громадянської культури учнів ЗЗСО : в педагогічній спадщині Г. Ваценка; українській національній школі С. Русової; у педагогіці В. Сухомлинського; у працях М. Стельмаховича.	Опрацювати відповідні наукові джерела, дати відповіді на запитання.
7.	Використання діапазону форм і методів громадянського виховання у навчально-виховному процесі сучасної школи	Знати особливості формування громадянина країни і світу в освітньому процесі ЗЗСО; у ПНЗ; у літніх профільних школах МАН; в сім'ї. Вміти використовувати нетрадиційні методи у формуванні рис громадянськості.	Опрацювати відповідні наукові джерела, дати відповіді на запитання.
8.	Основні умови ефективного формування громадянина країни та світу	Знати основні умови ефективного формування громадянина країни та світу. Уміти створювати соціально-педагогічні умови реалізації структурно-функціональної моделі громадянської культури школярів. Знати норми добродійної громадянської поведінки. Уміти застосовувати ефективні засоби емоційного впливу на виховання, включати школярів в суспільні ситуації здійснення громадянських вчинків.	Опрацювати відповідні наукові джерела, дати відповіді на запитання.
9.	Підвищення результативності педагогічного керівництва процесом громадянського виховання особистості	Вміти використовувати методичні розробки-фрагментів уроків громадянськості у виховному процесі. Вміти розвивати в учнів ЗЗСО компоненти функціонування механізму ціннісно-нормативної регуляції поведінки особистості. Застосовувати ефективні форми і методи педагогічного керівництва процесом громадянського виховання особистості.	Опрацювати відповідні наукові джерела, дати відповіді на запитання.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	—
Семінарське заняття	45
Самостійна робота	5
Контрольна робота	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		—
Семінарські з-тя		5		5		5		5		5								25
Самостійна р-та															5			5
Індивідуальні завдання																	20	20
Залік /Екзамен																	50	50
Всього за тиж-нь	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	8	1	10	1	4	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Основна:	
<ol style="list-style-type: none"> Алексеева М. Деякі складові змісту громадянської свідомості студентів. Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. Івано-Франківськ : Вид-во “Плаї” Прикарпатського ун-ту, 2014. Вип. 5. Ч. 2. С. 3–7. Безпалько О. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: навч. посібник. К. : Центр навч.л-ри, 2003. 134 с. Белей М., Гоян І. Методи психодіагностики : інструментарій та процедурні особливості. Івано-Франківськ, 2001. 204 с. Бех І. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід : теоретико-технологічні засади. К. : Либідь, 2003. 280 с. Васьківська Г., Вдовенко Н., Гейко І. та ін. Методичний посібник для вчителів з курсу “Основи громадянської освіти”. К., 2010. 225 с. Громадянська освіта: підручник для 10 класу ЗЗСО/ І. Васильків, В. Кравчук. К.: Астон. 2018. 256с. Громадянська освіта: підручник для 10 класу ЗЗСО/ П. Вербицька. К.: Літера ЛТД, 2018. 224 с. Дерев'яно Н. Формування громадянської культури учнів загальноосвітньої школи Обрії. 2001. № 2. С. 39–44. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 710-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80#Text Костів В. Методологічні засади формування базової культури особистості. Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. Івано-Франківськ, 2012. Вип. 3. С. 3–18. 	

Допоміжна

1. Борисов В. Методики дослідження проблеми виховання національної самосвідомості. Виховання національно свідомої особистості : методичні рекомендації кураторам академічних груп студентів. Ч. 3 / за ред. Д. Тхоржевського. К., 2012. 43 с.
2. Гурлева Т. Формування у підлітків відповідальності як важливої якості громадянина // Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. Івано-Франківськ : Вид-во "Плай" Прикарпатського ун-ту, 2013. Вип. 5. Ч. 2. С. 56–59.
3. Дерев'янка Н. Софія Русова про формування культури громадянської поведінки особи. Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. Івано-Франківськ. 2001. Вип. 5. С. 131–136.
4. Малько А. Методологічні засади соціальної педагогіки : соціокультурний аспект. Соціальна педагогіка : теорія та практика. 2011. № 1. С. 16–21.
5. Пічуркіна-Шумейко Л. Виховання громадянськості підростаючого покоління як умова формування громадянського суспільства. Рідна школа. 2012. № 4. С. 6–10.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Протас Оксана Любомирівна Запрошені викладачі інших ЗВО, стейкхолдери, професіонали-практики
Контактна інформація викладача	+380997429808

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Викладання курсу та взаємодія із студентом ґрунтуються на політиці академічної доброчесності. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема,

завдань пізніше встановленого терміну	умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються 5 Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Невідповідна поведінка під час занять	Керуватися Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Нова редакція) (зі змінами накази ректора № 61 від «31» січня 2020 р.; № 361 від 31 липня 2020 р.; № 795 від 31 грудня 2020 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP-25_12_2020-1.pdf
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Неформальна освіта	Неформальна освіта зараховується згідно Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf .

Викладач

Протас О.Л.